

KOČEVSKI SLOVENEK

Izhaja vsakega 5., 15. in 25. dne v mesecu; če je na tak dan praznik, dan prej. — Pos. števil. 1.— din.; letna naročnina 30 din., v zamejstvu 60 din. — Poštno-šek. rač. št. 17.735
Oglasi po ceniku. — Izdaja konz. lista, šigar predst. je Karel Skulj, župnik v Dol. vasi pri Ribnici. — Urednik Andrej Struna, Kočevje. — Tiska tiskarna J. Pavliček, Kočevje

Etbin Bojč:

Zadovoljnost ljudskih slojev v narodu

(Konec)

Poleg in vzporedno s socialno preureditvijo družbe gre narodnostno gibanje tkz. nacionalizmov, ki poskuša prav tako od zgoraj navzdol v mejah držav preurediti trhle podstave prejšnjega družbenega reda. Tudi to sodobno gibanje prezira posameznika in njegovo osebno svobodo življenja in stvarjanja. Kakor pa ima boljševidem težnjo, da zrevolucionira ves svet v prilogo svojih načrtov o sproletariziranju vsega sveta, tako ima nacionalizem fiksno idejo o svojem kar največjem življenjskem prostoru in o svojih rasnih predpravica napram malim narodom, ki se mu morajo umikati in suženjsko uklanjati. Ta oholost in nadutost, da, prevzetnost sodobnih velikih nacionalizmov bo prav tako maščevana ob svojem času kakor slepost boljševidstva. Nihče namreč ne bo v vsaj zgodovini preteklosti, sedanjosti in bodočnosti mogel stalno izbrisati iz obličja zemlje, pa naj si prizadeva z vsemi najmodernejšimi tehničnimi sredstvi, treh osnovnih gibal vsega človeškega kulturnega življenja: osebe, družine in naroda, pa naj bi bile te družbene stanice še tako v posameznih primerih slabotne, majhne in neznačajne. Zakaj one so nosilke kulturnega življenja.

Lahko pa vsled teh medsebojnih prerivanj in borb mnogo utрпи kak človeški rod ali celo več človeških rodov v sodobnosti, pripadajočih nekemu narodu. Gre za to, da se izognemo časovnim nevarnostim in da zberemo vse svoje moči in sile v to, da se rešimo velikih okvar, ki nas lahko zadenejo, ali, če bi se teh ne mogli izogniti, da jih vsaj omilimo. To pa zmoremo v vsakem, tudi najhujšem primeru, kar je tudi eden temeljnih osnov naše narodne obrambe. Mi moramo biti namreč vsak čas na straži in opaziti moramo vsako najmanjšo nevarnost, ki bi nam utegnila groziti iz te ali one strani.

Ni namreč vseeno, v kakšnem stanju se nahaja napadenec napram napadalcu v trenutku napada. To pa ni zavisno načelno od naše majhnosti in prav to je, kar hočem najbolj poudariti: duševno se moramo pripraviti in utrditi, da se po eni strani iznebimo vsakršne prevelike strahopetnosti in da do zadnjega ostanemo ravnodušni, presodni, uravnovešeni. Kragulj skuša svojo kuretinsko žrtev preplašiti, da ta izgubi glavo, kača skuša svojo žrtev očarati s svojim pogledom in tudi človeški sovražnik iz današnjih dni hoče ustvariti primerno duševno razpoloženje, da mu žrtev, ki si jo je izbral, čim bolj sama po sebi, kakor zrelo jabolko pade v žrelo, odn. se vjame v njegove mreže. Na te mreže moramo paziti in, kjer jih začutimo, odločno nastopiti, da se nikdo od nas ne vjame vanje. Omenjene mreže so predvsem nastavljene za slabiče, narodne nezadovoljneže in materialiste, ki jim je osebno dobro nad dobro lastnega naroda in ki jih hočejo vjeti v nastavljene mreže, da postanejo izdajalci svoje narodne skupnosti. Zato je treba, da smo kar moč pozorni na tkz. tuje agitatorje za katerikoli od vojskujočih se taborov, na tuje agente in vohune, ki prihajajo k nam morda kakor še k drugim nevtralnimi državam z določenimi težnjami ter v ta namen skušajo ustvarjati kako naši državi in našemu narodu škodljivo in nevarno razpoloženje.

Najugodnejša tla za te vojne pripravljaje in hujšake, pa naj hodijo med nami v kakršnekoli obleki, so pač tista, kjer vlada nezadovoljnost ki jo znanjo ti tuji ogleduhi primerno netiti, podžigati in napeljavati na svoj mlin. Zato je

eden najvažnejših pogojev narodne odpornosti zadovoljnost vseh stanov v njem, tista zadovoljnost, ki temelji na močni narodni zavesti. Gotovo nihče nima danes v svojem poklicu ali stanu tako rožnat položaj, da bi moral biti zaradi tega zadovoljen. Toda danes so že tako slabi časi, da to pač nikjer, v nobeni sodobni državi ni dano. Zato naj vsakdo, ki ga tu motijo kake razlike in ima kakšne skušnjave glede tega, pomisli — posebno pri nas, v našem malem narodu — da pa imamo mi še vedno tisto, kar je od gmotnih koristi še večje vrednosti, namreč osebno svobodo in da živimo v miru, medtem ko stoje še večje države in narodi danes v vojnem stanju. Vsi stanovi so zato lahko pri nas danes relativno, t. j. v primeri z drugimi, zadovoljni. Vzglede nam naj bodo naši kulturni delavci, umetniki in znanstveniki, ki iz ljubezni do naroda, v ka-

lahko duševno vedri in zadovoljni vsak v svojem stanu in poklicu ob pomisleku, da se mnogim drugim godi še veliko slabše danes, četudi je njih država še tako velika in morda bogatejša od naše. Zato ne smemo v tem trenutku nasedati raznim preostrim kritikom o našem gospodarskem stanju in pesimizmu glede naše bodočnosti, ker bi bila taka pesem preveč dobrodošla tistim, ki prihajajo k nam s posebnimi nameni in hočejo tako ustvarjati ugodna tla za njih setev, o katere sadovih pa iz dosedanjih neuspehov ne morejo biti prepričani sami, kaj šele mi, ki imamo še možnost, da nas ne potegnejo v svoj vrtinec in da na vse dogajanje okoli nas gledamo svobodno. Naše zahteve morajo biti previdne in skromne.

Le če bomo ravnali tako, gledajoč v narodni svobodi najvišje dobro, bomo ustvarili v nas samih tisto potrebno uravnovešenost in zadovoljnost, ki ji ne bo mogla bližu kaka tuja in nevarna vaba vseokoli nas nastavljenih pasti in mrež. Nikar zato ne pritegnimo tistim pretiranim in dostokrat tendenčnim črnogledom, ki ustvarjajo le še večjo nezadovoljnost in zmedenost in jemljejo potrebnega poguma in potrebne volje za vztrajanje in zavračanje vseh tujih, nezdravih in škodljivih posegov v našo narodno skupnost in moč v teh težkih časih.

Ob šesti obletnici blagopokojnega Viteškega kralja Aleksandra I. Osvoboditelja

„Čuvajte mi Jugoslavijo!“ S temi besedami si izdihnil svojo blago dušo, naš Veliki Mučenik. Ne samo čuvali, složno jo bomo gradili in delali, da postane močna in silna, da postane veličasten spomenik Tvojega nesmrtnega življenjskega dela.

terem stvarjajo in kot pridne čebelice odlagajo v panjenje naše duhovne kulture svoje duševne plodove, četudi pri tem stradajo vsega tistega, kar nudi takim delavcem velik narod, velika država. Mi ne bi danes imeli svoje narodne svobode, če bi ji ne pripravljali pot ti naši kulturni tvornici v preteklem stoletju in tudi sodobni kulturni delavci se dobro zavedajo, kaj jim pomenja narodna svoboda in zato ne obešajo svojega težkega gmotnega stanja na veliki zvon, da bi ga ne slišali kaki nepoklicanci, ki bi znali iz tega kovati kak svoj, nam vsem škodljiv kapital. Mi vsi moramo biti toliko presodni in zavedni, da bomo, pa naj pripadamo kateremu-koli stanu ali poklicu, znali ceniti predvsem to našo narodno svobodo, brez katere bi životarili kakor životari riba na suhem ali ptica brez peruti ter okušali s Prečernom pod svetlim soncem sužnje dni.

Še vedno je naš kmetič na deželi kralj napram skolhoziranemu ruskemu mužiku, pa čeprav je statistika o njegovem položaju taka, da ne moremo govoriti več o kaki „kmetijski idili“. Statistika nobenega stanu danes ni razveseljiva. Vsi se moramo danes marsičemu odreči in utesniti svoje potrebe na minimum. A kljub temu smo

Notranji pregled

Prehranjevalni urad

Nas Slovence posebno zanima, da je ban dr. Natlačen dosegel, da dobi naša banovina svoj lasten prehranjevalni urad, ki so mu že preskrbljena sredstva, da za področje slovenske dežele nakupi tiste količine živeža, ki je za prehrano ljudstva neobhoden potreben. Prehranjevalnemu uradu stojijo na razpolago tudi najbolj nujne količine tistih predmetov, ki prihajajo v poštev za prehrano širokih plasti ljudstva. S to ustanovo imamo v rokah varno sredstvo, ki bo skrbelo, da ne bomo gladovali in da se z ljudskim živežen ne bo nihče bogatil.

Judom odvzeta pravica trgovanja z živili

V isti okvir prehranjevalnih vprašanj spada tudi uredba, ki trgovcem judovskega porekla odjemlje pravico, da bi se bavili s trgovino živežnega blaga, ki spada pod ime ljudske prehrane.

Na vidiku važni ukrepi

V vladnih krogih, tako čujemo, so pri številnih posvetovanjih, ki so bila te dni v Beogradu, razmotrivali še o drugih važnih ukrepih, ki tičejo predvsem čiščenja v prosveti ter nadzorstvu nad kapitalom, ki bo postavljen v službo skupnosti.

Nemški izseljenci na poti v Nemčijo v naši državi

Ves pretekli teden vozijo skozi našo državo po obeh slovenskih progah v Nemčijo nemške izseljence, ki zapuščajo sovjetsko Besarabijo in se selijo v Nemčijo, kjer jim pripravljajo nove domove na ozemljih, ki javnosti še niso bila označena. K tranzitno prehranjevalni akciji je odšlo na razne postaje precej kočevskih deklet in fantov.

Kočevski okraj

G. sreski načelnik je izdal odločbo dne 21. septembra 1940, da je cena za 1 kg ljudskega kruha 5 dinarjev. Kruh se sme prodajati en dan po peki. Peki naj pečejo kruh zaradi kontrole le v hlebčkih po 1 kg, 1/2 kg in 1/4 kg. Cena 12 dkg težke žemlje je 1 din. Za prestopke so predvidene hude kazni. Izšla je tudi odločba o prodaji mesa in mesnih izdelkov.

Cena 1 kg govejega mesa je določena 16 din. Z višjo ceno se lahko prodajajo samo specielni kosi brez priklade. Telečje meso je 1 kg po 16 din, svinjsko meso 1 kg po 20 din največ, 1 kg svinjske masti po 24 din. Za postranske proizvode govejega in svinjskega ter telečjega mesa so določene znatno nižje cene. Cene so stopile v veljavo 28. septembra in so tudi tu za prestopke določene kazni.

A.—š:

2

Slomšek

učitelj in vzgojitelj mladine in slovenskega naroda

Slomškova modra glava je kmalu opazila, da je treba za šolo enotnih knjig. „Če človek po drugem kopitu šiva, ni dobrega blaga,“ je dejal, se oprijel novega dela, postal je pisatelj. Po 15 truda polnih letih je izšlo njegovo prvo delo, — krona Slomškovega pisateljstva, — biser slovenske književnosti, — knjiga „Blažek in Nežica“. Za učence je tudi napisal deset šolskih zapovedi in sestavil navodila, kako naj se vede mladina doma, v družbi in drugod.

Slomšek se je vedno potegoval za skupno delo med šolo in domom. Dejal je: „Učitelji vadijo v šoli zveličavne nauke otrokom v glavo in svete kreposti v srce, zalivati in pleti pa jih morajo doma starši. Seme vsajeno po starših obrodi najlepši sad. Kar dobra mati v srce vsadi, ne usahne vse žive dni.“

Vzgojitelje je učil, da je najboljša in najmočnejša vzgojno sredstvo ljubezen, ki naj si ji pridobije pri otrocih, toda za hude pregreške ni zmetal telesnih kazni. Učiteljski stan je smatral za prevzeten stan in je povdarjal njegov pomen za človeško družbo. Zlati nauk več velja, kakor zlat denar! Pa še več so vredni učitelji, ki skrbijo za pravo vzgojo mladine. Moder in priden učitelj več koristi človeškemu rodu, kakor najslavnejši vojskovodja, ki premaga sovražnika. Četudi učitelja svet ne pozna, ga ne vidi v njegovem delu, ga slabo plačuje, v knjigi večnega življenja se sveti njegovo ime in med svetniki bo njegovo plačilo. Kako lepe in bodrilne besede tudi za nas, da ne klonemo v trenutku, ko pogubonosni valovi besne in pluskajo od vseh strani.

Najvidnejši znak njegovega živega, prijateljskega občestva je pesem. Pesem je izliv radujočega se srca. Koliko takih pesmi nam je podaril Slomšek! Njegove pesmi nam kažejo pristen pesniški dar, pa tudi njegovo veselo, dobrodušno naravo, nežno čustvovanje in gorko ljubezen do vsega stvarstva. Zato so se tudi njegove pesmi med narodom hitro udomačile. Ljudstvo jih še dandanes rado prepeva. Nad vse lepe so njegove otroške pesmi, ki kažejo nežno čustvovanje in umevanje otroške duše.

Večno lepa je pesem „Veseli dom“, pesem o vaški ledenici. Kakor nikdar ne bo usahnil nebeški sijaj nedolžnega otroškega očesa, tako bo tudi vedno vnovič vžigala Slomškova pesem o vaški ledenici edinost in slogo med kmečkimi domovi v naši slovenski vasi. Pesem je bila zanj šele tedaj popolna, ko je imela tudi naprev. Dejal je, da slajše reči na svetu ni, kakor je lepa pesem. Dodal je: „Ni jih pa tudi na svetu ljudi, ki bi rajše peli kakor Slovenci. Nič lepšega daru ne vem, kakor jim čedno pesmico dati. Lepo petje, — lepo srce! Teža let me k zemlji vleče, glava se beli od skrbi, pa me še vselej glas nekdanjih pesmi omladi — sladki glas mladih dni!“ Tako je rekel Slomšek v svoji starosti. Pesnil je največ zato, ker je spoznal, da so pesmi ljudstvu koristne in potrebne. Namen pesmi je, da ljudi razveseljujejo, jih vzgajajo, navajajo k dobremu ter jih poučajo. Kakor Vodnik, bi lahko tudi Slomšek o sebi dejal:

Ne hčere, ne sina po meni ne bo,
dovolj je spomina, me pesmi pojo.

Podobno sliko kot pri Slomšku pesniku, opazamo tudi pri Slomšku pisatelju. Tudi na tem polju mu ni bilo do umetniških, nego do vzgojnih in poučnih ciljev. S svojimi mnogobrojnimi mladinskimi spisi je Slomšek po času prvi večji mladinski književnik. Vse njegovo delovanje na tem polju kaže toplo pisateljevo ljubezen do mladine in skrbno zanimanje za njeno časno in večno blaginjo, obenem pa tudi globoko umevanje ukaželjnih otroških src.

Kako lepi in še danes pomembni so njegovi poučni spisi, pregovori, njegove basni in prilike. Ni bilo izlepa važnejšega dogodka in ni ga skoro vprašanja, ki bi se ga ne bil dotaknil Slomšek v svojih poučnih spisih. Nehote se nam vrine vprašanje: „Kje pa je Slomšek zajemal moč, da je s svojimi spisi tako močno vplival na naše ljudstvo?“

Vir Slomškovega programa je žuborel v ljudstvu samem. Ni umetno sestavljal svojega programa, prislusnil je slovenskemu ljudstvu, slovenski zemlji, slovenskemu domu. Vse bogastvo ljudske duše je sprejel, ga prečistil in obogatel ter v poveljani obliki vrnil zopet ljudstvu. In Slomškovo ljudstvo, njegov narod se je dvignil v novem življenju. Slovenska polja so zcvetela v polnem cvetu, veseli vinski griči so zarajali, v stolpih naših belih cerkvic je zazvonilo — čez hrib in plan je zavel nov duh.

Tako je deloval Slomšek polnih 10 let neumorno in v tej dobi s ponatiski vred izdal okrog 50 knjig. Še danes so redki pisatelji, ki bi kazali tako bogato žetev. Njegova dela so bila prva, ki so prodrla v najširše narodne plasti in Slomšek je bil prvi, ki je narodu izpregovoril z besedo, ki mu je šla do srca, da je segel po slovenski knjigi. S svojimi pesmimi in spisi je zanesel slovensko knjigo v zadno

kmečko hišo tudi po narodno najbolj ogroženih slovenskih pokrajinah.

Ohranilo se je tudi podjetje, ki je še v obširnejšem smislu posvečeno vsestranski omiki slovenskemu narodu, t. j. Družba sv. Mohorja. Njo je Slomšek ustanovil, ona je plod njegovega dela. Mohorjeva družba je Slomškova slava, neminljiv spomin, ki bo blagroval njegovo ime med Slovenci od roda do roda. Za pouk in nedolžno veselje, ki ga Mohorjeve knjige razširjajo po slovenskih krajih, ga dajejo našim ljudem v tujini — bosta domovina in slovenski narod Slomšku hvaležna do konca dni.

Slomšek je bil tudi vzor iskrenega domoljuba. „Narod, ki hoče živeti, mora biti samozavesten. Drage mu morajo biti domače šege, običaji, lepe navade. Ljubimo svoj narod in vse, kar je lepega, bodimo iz globin srca navdušeni za svojo domovino,“ uči Slomšek z besedo in dejanji. Vse svoje življenje je posvetil narodu in domovini. Ob vsaki priliki je navduševal k pravi ljubezni do domovine. „Ni dobro svoj narod ljubiti, soseda pa sovražiti, dobro in pošteno je le vsakemu svoje pravice pridobiti in dati.“

Čujmo, kako prisi je ljubil svoj slovenski jezik. „Ako hočemo, da bo slovenska beseda slovela, imela čast vpričo narodov, naših sosedov, sami jo prvi spoštujemo, ne tolko v praznih besedah in malovrednemu pričkanju, temveč v dejanju. Beseda materina bodi v naših družbah in veselicah, kakor doma naj se čuje in slavi povsod. Tako bodo poštene tujci našo slovensko besedo spoštovali, ako bodo spoznali, da je mi prvi spoštujemo. Pohlevnost in modrost, prijaznost in miroljubnost so bile od nekdanj zvezde slovenske, naj ostanejo tudi odslej naše vodilnice. Srčnost in stanovitnost naj nas podpirata pri našem delu, oni naj bodeta naši vrli družici. Tako, prijatelji dragi, zvičajmo venec, lep venec spletajmo mili materi naši — Sloveniji.“ Tako je govoril Slomšek.

Kakor je Slomšek prisično ljubil svoje rojake, zveste slovenskemu narodu, tako se je tudi mnogokrat pritoževal nad odpadniki in izdajalci naroda. O odpadnikih pravi: „Rojen Slovenec, ki svoj narod zataji, je podoben pogreti jedi, ki nobenemu zdrava ni. Tak človek svojega rodu žlahtne lastnosti pozabi, se slabostim privadi, je kakor preoblečen vran od vseh zaničevan. — Ne bodi nas sram, da smo Slovenci, — to naj bo naša čast in ponos. V narodnem boju je neustrašen pridobival ljudstvo in navduševal mladino z besedami:

Le bistrimo si glave, ne dremajmo zaspani
sovražnim narodom prodani.

Slomšek je bil mož značajno čist, kakor biser, trden kakor skala, plemenit kakor zlato. Okusil je sladkost brezmejne ljubezni in vdanosti, okusil pa tudi grenkobo smrtnega sovraštva. Sladkost ga ni prevzela in sovraštvo ga ni omajalo — ostal je zvest.

† Dekan Anton Skubic:

15

Zgodovina ribniške župnije — pravda kmetov

Ali ve, da so te tri osebe do smrti ztrjevale kot resnično, kar so o nji govorile in da niso niti besedice preklicale? — „Bodi temu, kakor hoče, vendar so krivo pričale.“ Vse hude duhove zaroti, naj jo takoj vzamejo, če je res čarovnica.

Ker ni hotela jetnica o svoji pregrehi ničesar priznati, se ji je velelo, naj gre zopet v svoje prejšnje stanovanje. Izpraševanje pa se bo nadaljevalo. Isti dan popoldne se je ta jetnica drugič izprašala, pa je odgovarjala ravno tako kakor poprej. Ko je bila neke laži prepričana, so ji naznanili, da ne bodo več gledali na njene lažnjive trditve. Pa saj je bila tudi njena mati vdana tej hudobiji, tako je že nekaj prič pričala zoper njo. Pri vsem tem pa hudodelka še vedno trdovratno taji.

Začasni sklep: Ker Marina Šušarkova ob tolikih dokazih noče prostovoljno priznati svojega hudodelstva, naj se posadi na navadni čarovniški stol in potem naj se dalje izprašuje.

Šestega maja se je izvršila ta obsodba n ko so jetnico cele tri ure trpinčili, je pripovedovala takole:

Ali je res, kar se je govorilo zoper njo? Res je, da je čarovnica.

Od koga se je naučila čarovništva? Kako in kdaj se ga je lotila? Od Anke Zbačnikove in od Neže Rusovke, ravno od tistih, ki so bile sežgane. Z njima je bila pred osmimi leti pri sv. Marjeti (v Dolenji vasi), ko je bilo tam žeganje. Nazaj grede so jo povabile k sebi, češ da bo vživala veselje in kratkočasje, kolikor si le more misliti. Ko je v to privolila, sta jo namazali po navadnih krajih (pod pazduho) z nekim mazilom in nato so vse zletele kvišku.

Kam so takrat prišle in kje so imele shod? — Najprej so prišle na zemljo na križpot, potem pa so letele na goro Klek, kjer je veliko shodišče.

Koga so tam našle? — Mnogo čarovniških ljudi, pa tudi hudobnih duhov vmes. Kaj so vsi ti ondi počeli? — Sedeli so pri dolgi mizi, pa imeli različnih vin, mesa in tudi drugih jedil, kakor tudi belega, črnega in zelenega kruha. Tudi godci in piskači so bili pri njih.

Kdo so bili vsi tisti in če jih je poznala? — Tuji ljudje so bili.

S kom se je ona tam pajdašila in kdo se ji je pridružil? — Dobila je tam ljubčka, ki se je z njim pečala.

Kako mu je bilo ime in kdo je bil? — On, ki ga je kot za moža vzela, je imel sicer človeško podobo, pa je bil vendarle hudobni duh, ime pa mu je bilo Hanzel.

Če ni tudi plesal z njim? ... Plesala?

Ali ni naredila z njim kake zveze? — Morala je zatajiti Boga in vse ljube svetnike in njemu namreč hudobnemu duhu obljubiti popolno zvestobo ter se mu vdati z dušo in telesom in ga častiti in moliti kot svojega Boga.

Kdaj se je zgodila ta vdanostna zveza? — Takoj pri prvem prihodu?

Za koliko časa? — Na veke!

Kdo jo je v to zapeljal? — Slaba tovarišija.

Kakšno znamenje ima od njega? — Na levem pleču jo je s kremplji vprašnil do krvi in jo zapisal v svoj zapisnik.

Če je že kdaj čarovala? — Delala je točo, ki je z njo predlansko leto poškovala poljske sadeže v tem kraju in proti Hrovači.

Ali delajo čarovnice še kake druge škode pri setvi? — Da, izpreminjajo se v ptiče in v predpasnik prestrezajo vse tisto zrnje, ki ga vrže sejalec naprej, tako da požene le tisto seme, ki pada zadaj za sejalcem.

Kam devajo prestreženo zrnje? — V neko globoko jamo blizu Kleka.

Ali je tudi ona naučila koga čarovništva in koga? — Nikogar.

Če ni nevedno prejela sv. hostije, jo oskrnila in nesla na čarovniško goro? Kdaj in kako? — Pred tremi leti jo je tukaj v župnijski cerkvi nevedno sprejela pri sv. obhajilu in jo nesla na Klek.

„In ti slovenski sin, hči slovenske matere! Ali se mu ne boš tudi ti oddolžil? Ali ne veš, kaj je pisal o tebi veliki sin? Stvar, ki nam je draga in ljuba kakor naše svetlo oko, je naša slovenska domovina.“ Ko sem se vozil po morju in sem malo časa bival v pustem primorskem mestu, v goli kameniti okolici, in sem se zopet vrnil na svojo domačo zemljo, zagledal zelene gaje, rodovitno polje in vinske gorice, sem se od veselja zajokal in poljubil zemljo, na kateri je tekla moja zibelka. Mladina draga, ljubi svojo domovino, kakor jo je ljubil naš Slomšek. To bo najlepši spomin velikemu sinu matere Slovenije. Slava mu večna!

Kmetu zaščito!

Velikokrat beremo po našem časopisu, kako se javna oblast zavzema za kmeta, beremo o izsuševanju zamočvirjenih predelov, o kultiviranju zanemarjenega polja, o pospeševanju umnega gospodarstva itd., skratka o tendencah, da se vsak košček naše zemlje temeljito izrablji, da bi naš kmet na svoji zemlji čim več pridelal. Pri vsej skrbi za kmeta pa pušča javna oblast še veliko vprašanje nerešeno, ki pa nujno kliče po ureditvi, to je divjad in zverjad, ki uničuje leto za letom kmetu pridelek in mu povzroča občutno škodo. Le kako more merodajna oblast, ki se hoče na eni strani zavzemati za kmeta, na drugi strani pustiti, da zlasti medvedje nemoteno uničujejo koruzo, za naše prebivalstvo najvažnejši pridelek. Res čudna logika!

Medvedje so letos napravili že zelo veliko škodo. Uničili so že cele njive koruze. Če bo šlo tako naprej, nam bodo te medvedje mrcine uničile v prav kratkem prav vso koruzo. Na svojih nočnih pohodih pridejo prav do hiš. Le kako morejo zagovorniki medvedove zaščite spričo tolikšne škode, ki jo povzroča medved, to medvedjo mrcino še zagovarjati! Seveda, oni niso iz vrst kmetovalcev, njim medved ne dela nikake škode! Nočejo videti, da škoda, povzročena po medvedu, gre kmetom v tisoče in tisoče. Z odškodnino, ki jo daje banovina, ljudstvo ni zadovoljno, ker je premajhna in ne odgovarja resnični škodi. — In letos! Letina je slaba, draginja je tu, zdaj pustoši še medvedja zalega po naših poljih. Marsikdo zre za upravičeno skrbjo v bodočnost, kako bo čez zimo prehranil svojo družino.

Zato prosimo, ne, zahtevamo, da merodajna oblast ukrene vse potrebno, da namesto, da ščiti medvedje mrcine, da zares zaščiti našega prizadetega kmeta! Medved, ki dela kmetu le škodo, naj se v obrobnih gozdovih popolnoma zatere in sicer brez usmiljenja! Umakne naj se globlje v gozdove, tam naj se nemoteno množi in raste, ne pa uničuje kmetu pridelke. Za lovca bo pa tudi bolj imenitno, da bo šel lahko nad medveda globoko v temni gozd. Naj dobrobit človeškega rodu ima vendar prednost pred medvedjo zalego!

Naj se merodajna oblast takoj in energično postavi na stran prizadetega kmeta, pusti ob strani vse morebitne „interese“ (luksus) lovcev in medvedje zalege ter zavaruje našega kmeta, to je, zavaruje pred nevarnostjo uničenja to, kar rodina naša zemlja. Tudi kmet bo najbolj zadovoljen, če bo lahko sam svoj pridelek užival.

Zatorej zaščito kmetu!

F. Mihelič

Poročajo

Kočevska Reka. Slovenci radi gremo v cerkev, to dokazuje slovenska maša, to je nedelja, ko je slovenska služba božja. Taka nedelja nas zbere v lepem številu. Imamo slovensko petje v cerkvi, le nečesa pogrešamo: Prosto govornice slovenske božje besede. Ne razumemo, zakaj se baš nam čita vedno le pastirske liste, ko vemo, da je službujoč duhovnik prav dobro zmožen našega jezika. Pred kratkim nam se je čitalo iz novega zakonika naše škofije, če smo prav razumeli o taksah, a končno tako le nismo slišali. Vsaj to, kar se nam daje, naj se nam daje tako, kot cerkev hoče in mi želimo!

Kako je pa to, da se na naši šoli šolski pouk v slovenskih razredih prekinjuje večkrat po en dan, dočim imajo drugi razredi redni pouk vsak dan? Slovencem se to čudno zdi!

Dolenja vas. Deževje ni preje odnehalo, dokler ni povodenj preplavila polja. Velik del njiv in vse košenice v Župenci so v vodi. Koruza je skoraj dozorela, zdaj pa je mnogo leži v vodi, ker jo je nedeljski piš podrl na tla. Ljudje iz vode pobirajo koruzne štore, drugi rešujejo fižol, nekateri pa imajo še krompir, vsi pa repo, ječmen in korenje na polju. Ko bi bila zvršena regulacija vodovja, kaj bi se prihranilo mnogo ubogemu kmetu na pridelkih in na strahu.

Loški potok. Prejšno nedeljo popoldne je zagorelo na Hribu. Zažgali so otroci. Sreča, da so bili ljudje doma. Prihiteli so domači gasilci iz Travnika in Malega loga. Vlekla je močna sapa in močno je deževalo, a ravno sapa je sproti odkrivala plasti sena in slame, ki se je užigala navzlic deževju. Zgoreli so štirim posestnikom skednji in hlevi polni krme. Ne-sreča je še večja, ker poslopje ni bilo zavarovano, še manj pa seno.

Letina je letos slaba. Krompir, zlasti beli je gnil, rdeči je malo boljši. Pšenica je dobro kazala, a zrnje je slabo. Koruza pri nas pa itak ne dozori, zato se malo goji. Da bi bilo vsaj dosti tesanja, ki je glavni vir preživljanja naše občine.

Kočevje. Slovenska Straža na Kočevskem bo dobila vagon moke, ki jo razdeli po znižani ceni revnim slovenskim družinam po vaseh.

Gora. Pred kratkem je oblast kolavdirala novo zgrajeni vodovod, ki tvori prvo polovico nameravane oskrbe z vodo naših vasi. Glavna spodbuda in podpora je zasluga bivšega narodnega poslanca g. Škulja, ki je pri gradbenem ministrstvu oskrbel 50.000 din podpore, kar se je porabilo za začetna in kopalna dela, za kar se prebivalstvo g. Škulju iskreno zahvaljuje. Nadaljne podpore so dali: banska uprava, higijski zavod in občina. Ljudje so zelo požrtvovalno sami delali, nekateri po 40 delovnih dni. Voda je gerska studenčnica, zdrava in čista, da bi jo nam marsikatero mesto zavidalo. Vsem, ki so pripomogli srčna zahvala! Gorniki.

Zdihovno. Naš učitelj g. Slomšek se je poročil in odšel na drugo službeno mesto. Šolsko leto se je pričelo, a pri nas še ni nove učne moči. Že desletje je bil pouk večkrat prekinjen radi vpoklica g. učitelja v vojaško službo in je pouk zelo trpel, zdaj pa sploh nič ni. Naj bi se merodajne oblasti ozirale na to in oskrbele takim samotnim krajem še posebno dobro in redno podučevanje. Upamo, da ne bomo dolgo čakali! — Že dolgo časa prosimo, da bi se nam napravila cestna zveza z Mravo. Doslej se še ni ničesar napravilo v tej zadevi, dasiravno je potreba vedno večja, kajti kot drugje v svetu, tako se tudi pri nas gospodarsko polagoma razvija. Kako škodo imamo radi slabe ceste, nam pove sledeče dejstvo. Popravljali smo letos šolo. Opeko smo dobili iz Ribnice in tvrdka jo je sama pripeljala do Morave, kar je zneslo 400 din prevoznine s tovornim avtom 30 km daleč. Da smo pa spravili isto opeko do šole, t. j. 5 km, smo pa morali plačati 740 din. In tako gre vedno. Beremo, koliko milijonov se porabi za nove ceste, vsem privoščimo, a vendar smemo tudi mi enkrat zavpiti merodajnim oblastem: Uslišite nas vendar in dajte nam cesto! Vložili smo ponovno prošnjo! Kmeti posestnik.

Stara cerkev. Ker je zadnji Kočevski Slovenec poročal o medvedu, bomo pa še mi nekaj dodali v dokaz tistim nevernim Tomažem, ki trdijo, da tu ni medveda in da ne dela nikake škode. Pred tednom je imel delavec opravka na progi pri koblarskih vrtačah. Utrujen sede na bližnji štor ob progi, da se malo odpočije. Kar se v skokih približa na 20 m iz grmovja žival, ki jo je mož na prvi pogled smatral za velikega psa, pa kmalu spozna, da je mlad medved. Komaj se zave, že jo maha naravnost proti njemu stara velika medvedka. Kaj sedaj! Mož zagradi veliko klavido in udari po pragu na progi, hoteč s tem oplahiti zver. Toda ni šlo. Medvedka se postavi na zadnji nogi in zatuli, kar je prestrašenemu možu vlilo neverjetno moč, da se je pognal v dir in prepustil bojišče kosmatinki, ki je glasno godrnjajoč odšla z mladim v grmovje. „Taka srečanja zares niso prijetna“, tako končuje oplahen delavec opis dogodka.

Novice

Prejšnji teden se je mudil v Belgradu predsednik Slovenske Straže na Kočevskem g. Škulj. Posredoval je za razne gospodarske potrebe kočevskega okraja. Obiskal je več ministrov, g. dr. Kreku je izročil načrt potrebnih gradbenih del na Kočevskem, kot ga je sklenila Slovenska Straža na Kočevskem. V trgovskem ministratvu je posredoval za razna dela, s katerimi naj se ohrani in podpre že stoletja stara lesna domača obrt v ribniškem sodnem okraju in ustanovi tečaj, s katerim se bo zaposlilo naše slovensko žensko po vaseh na Kočevskem. Povdaril je na merodajnem mestu potrebo cenejših živil za revno prebivalstvo. Da bi le vse uspelo!

Pri železniški upravi je Slovenska Straža na Kočevskem posredovala, da se omogoči zgodnejši prihod jutranjega vlaka v Kočevje in za slučaj ukinitve katerega dopoldanskega vlaka, da se bodo mogli dijaki vseeno pravočasno pripeljati za dopoldanski pouk na gimnaziji. Železniška uprava je upoštevala prošnjo Slovenske Straže in se je ukrenila, da bo obisk gimnazijskega pouka vedno omogočen onim dijakom, ki dnevno odhajajo domov v Ribnico, Velike Lašče in drugam.

Prisilno bivališče verižnikov je sedaj v Starem trgu ob Kolpi, na meji kočevskega sreza. Že par takih tako zaslužnih ljudi je potovalo tja.

Napredovanje. G. ing. Vivod pri sreskem cestnem odboru je napredoval v višjo skupino.

Premestitve. Na kočevsko gimnazijo so bili premeščeni profesorji g. Mehle, g. Pavšič in g. Sladič. Odšel je iz Kočevja za starešino okrajnega sodišča v Ribnici dolgoletni sodnik v Kočevju g. Arko Jožef.

Novo slovensko prosvetno društvo na Kočevskem! Nedeljsko zborovanje, ko smo ustanovili Katoliško prosvetno društvo za župnije Kočevska Reka, Borovec in Gotenico, se je zvršilo prav lepo. Nепrestani nalivi so nam vzeli sicer zelo veliko udeležbo zlasti iz oddaljenih krajev, saj revščina mnogim brani razpeti dežnik, a končno se je le nabralo lepo število v ljudski šoli v Štalcerjih. Zborovanje je vodil šolski upravitelj g. Vrabič in prvo pozdravil navzočega našega novega sreskega načelnika g. dr. Bratino, kar je izzvalo navdušeno pritrjevanje v dokaz, kako smo se kočevski Slovenci zveselili novega šefa v srezu, ki je pokazal, da hoče prav od blizu nas spoznati in na ta način biti višjim oblastem zvest tolač naših potreb in teženj. Nato je g. predsednik pozdravil: predsednika Slovenske Straže v Ljubljani profesorja g. Etbina Bojca, bivšega narodnega poslanca g. Škulja, predsednika Prosvetnega društva iz Mozlja g. Pirnata in predsednika Prosvetnega društva iz Stare cerkve g. Bavdeka, predsednika fantovskega odseka iz Kočevja g. Kuntaro, zastopnico osrednjega odbora deklških krožkov gđ. Pregeljevo, predsednico deklškega odseka v Mozlju gđ. Mohar, upraviteljico Doma za slepo deco iz Kočevja gđ. Dobovškovo, g. ing. Vivoda, predsednika okrajne kmetijske zveze g. Marolta i. dr. Da, kljub dežju so Prosvetno društvo iz Stare cerkve, Prosvetno društvo iz Mozlja in F. O. Kočevje podali prav močno zastopstvo, kar je oživelo veliko navdušenje. Prof. Etbina Bojca je nato v lepem govoru obravnal domovinska ljubezen, kar priobčimo prihodnjič v celoti. Predsedniki Pirnat, Bavdek in Kuntara so v imenu svojih društev zagotavljali vsestransko pomoč in zanimanje za novo prosvetno organizacijo. Gđ. Pregelj je govorila o nalogi in delu deklških krožkov in izrazila željo, da se D. K. osnuje čimprej v okviru novega društva, češ triperesna deteljica t. j. Prosvetna društva na Kočevskem: Kočevje, Mozelj in Stara cerkev, že pomenja srečo, kaj šele štiriperesna, t. j. novo društvo v Kočevski reki. G. Škulj se je v živahnem in daljnem govoru spomnil Slovenskega dneva v Kočevju leta 1938 in orisal dejstva, ki kažejo, kako se natančno po načrtu, ki sta ga takrat naznačila dr. Korošec in dr. Kuhar, zvršuje prosvetno delo na Kočevskem in tak nov kres krščanskega prosvetnega narodnega dela se pričinja v Kočevski reki z ustanovitvijo novega društva. Srečno je prikazal na sodobnih vojnih nesrečah, kam vodi napačna prosveta celokupno človeštvo. Koncem govora je cela dvorana stoje navdušeno zapela vedno lepo „Hej Slovenci“. Na to so se sprejela pravila in se izvolil odbor Prosvetnega društva. Ganljiv je bil prizor, ko je g. Škulj novemu sreskemu načelniku g. dr. Bratinu pred-

stavil kočevske Slovence, povdarjajoč poštenje, zaupanje in zvestobo kralju, državi in narodu tega siromašnega in dobrega ljudstva. Nato je g. Boje obljubil knjige Slovenske Straže iz Ljubljane za novo društvo. Z velikim navdušenjem se je sprejel predlog g. Kaliča, da se odpošlje vdanostne izjave N. V. kralju Petru II., N. Vis. kneznamestniku Pavlu in pozdrav ministru dr. A. Korošcu ter banu g. dr. Natlačenu. Potem je pa zadonela navdušujoča: „Dvignite orli“ in „Lepa naša domovina“. Po zaključku smo se pa razgovarjali in zborovalci so stiskali s solznimi očmi roke gostem, češ, oh, kako je bilo lepo, še pridite, še! Odšli smo navdušeni spet na svoje domove ne zmenč se za neprestane nalive, saj ljubezen vse prenese!

Uredništvo. V zadnji številki je tiskarski škrt v naslovu podlistka natiskal — Zatajena sobica —. Glasiti pa se mora: Zatajena solza.

V rudniku v Kočevju se je letos delo zelo razvilo. Lani je bilo 90—100 delavcev, letošnje stanje pa kaže 550 delavcev.

Kontrola zunanje trgovine. Ministrski svet je izdal naredbo o kontroli zunanje trgovine. Direkcija za zunanjo trgovino bo nadzorovala uvoz in izvoz vsega blaga. Uvažati in izvažati bo odslej mogoče samo s posebnim uvoznim odnosno izvoznim dovoljenjem, ki ga bo dala ta direkcija.

Novi ukrepi proti druginji. Z naredbo ministrskega sveta bodo odslej lahko upravna oblastva izrekale kazni ne glede na sodno postopanje proti vsem osebam, ki so prijavljene sodišču zaradi prestopka naredbe o pobijanju druginje in o brezvestni špekulaciji.

Enotno milo bodo uvedli, in sicer zato, ker primanjkuje potrebnih surovin. Za enotno milo bo urad za kontrolo cen določil tudi enotno ceno. Trgovci bodo pa morali v dveh mesecih prodati dosedanje zaloge mila.

Novo prodajne cene za sladkor so že določene. Finančni minister je predpisal, da smejo tovarne prodajati novi sladkor v vagonih pošiljkah za 100 kg kristalnega sladkorja 1330 din, za 100 kg sladkorja v kockah pa 1495 din. Pri tem so všteti vsi stroški razen skupnega davka. Sipa bo potem stala kilo približno 17 din, kocke pa približno 18 din.

Zunanji pregled

Zveza med Nemčijo, Italijo in Japonsko

V Berlin se je pripeljal italijanski zunanji minister grof Ciano in je pri tej priložnosti pri kanclerju Hitlerju podpisal vojaško zvezno pogodbo med Nemčijo, Italijo in Japonsko. Imenovane tri države se v tej pogodbi obvezujejo, da bodo druga drugi takoj prišle vojaško na pomoč, ako bi eno ali drugo med njimi napadla kakšna država, ki danes še ni v vojni ne v Evropi in ne v Aziji, odnosno, kakor je to jasno povedal italijanski časopis „Giornale d'Italia“, ako bi se katera druga država vtikalz v to, kar Nemčija in Italija delate v Evropi in v Afriki, ali v to, kar Japonska dela v vzhodni Aziji.

Vse razlage so si edine v tem, da pomeni nova trozveza politično in vojaško kritje za veliki napadalni načrt, ki ga Nemčija in Italija pripravljata na angleški imperij na Sredozemskem morju in v severnem delu Afrike, kamor bo sedaj preloženo glavno težišče bojev. Japonski je v tem načrtu odmerjena čisto posebna vloga, da namreč zaposli Ameriko na Tihem morju, da ne bi mogla teže svoje pomoči Angliji prenesti na evropsko-afriški prostor, in da — to je druga naloga — Sovjetski Rusiji odvzame vsako željo po motnjah, dokler trajajo vojaške operacije na Sredozemlju in v Afriki.

Sestanek Mussolinija in Hitlerja na Brennerju - Drugo poglavje v Sredozemlju

Sestanek med Mussolinijem in Hitlerjem na Brennerju pretekli petek je bil neke vrste slovesen signal, da Nemčija in Italija sedaj, ko sta se zavarovali na vse strani, pričujata izvajati

svoj napadalni načrt na sredozemskem prostoru. Čeprav o sestanku na Brennerju niso izšla nobena podrobna uradna pojasnila, se da iz pisanja nemških in italijanskih časopisov dosti jasno razbrati, da se bo „drugo poglavje“ v sedanjih vojni odigravalo predvsem na Sredozemskem morju in bo nemško-italijanski napad na tem prostoru veljal poskusu, da se Anglijo iz tega prostora politično in vojaško odstrani. Kaj ima Anglija na sredozemskem prostoru? Prvič ima tamkaj zelo močno brodogradnjo. Drugič ima močno utrjena pomorska oporišča pri zahodnem izhodu iz Sredozemskega morja pri Gibraltarju, nadalje v središču Sredozemlja na Malti in končno v vzhodnem delu Sredozemlja na vsej egiptski obali do Sueza, v Hajsi, v Palestini in na otoku Cipru. Končno ima politične postojanke v zavezništvu z Egiptom, v zavezništvu s Turčijo in prijateljskih odnošajih z Grčijo. Napad na angleške postojanke v Sredozemlju objema torej več poglavij, od katerih so nekatera čisto vojaškega značaja, druga pa zadevajo tudi v politično stanje med obalnimi državami Sredozemlja. Napad na Gibraltar in zapora Sredozemlja predpostavlja sodelovanje Španije in ni slučajno, da prebiva španski notranji minister Suner že skoraj 14 dni v Nemčiji in v Italiji. Napad na angleške postojanke v Egiptu postavlja v ospredje vstop Egipta v vojno ob strani Anglije. Napad

na angleške postojanke v Palestini bo sprožil vprašanje francoske Sirije in s tem tudi vprašanje o zadržanju Turčije, ki si prisvaja lastnino nad Sirijo, če bi francoska oblast tamkaj propadla. Napad na angleško brodogradnjo pa postavlja vprašanje grških oporišč in s tem tudi vprašanje, kakšen bo položaj Grčije kot takšne do sredozemskih bojev.

Letalski napadi na London

Nemške bombe so bile namenjene angleškim vojnim industrijam, pristaniščem, prometnim potom, v glavnem pa le Londonu, ki je politično in gospodarsko osrčje angleškega imperija. Angleške bombe pa so veljale nasprotnikovim orožnim tovarnam, petrolejskim skladiščem, pristaniščem in letališčem, predvsem pa velikim nemškimi zbirališčem na francoski in belgijski obali.

OLUP I. - TRIGLAV

INDUSTRIJA PERILA IN OBLEK

Stari trg 2 Ljubljana Pod trančo 1

Prodaja na veliko in malo. — Obleke in perilo se izvršujejo po meri po najnovjšem kroju in po najnižjih cenah. — Sprejema se tudi blago za perilo v izdelavo

Mestna hranilnica Ljubljanska

je največji slovenski pupilarnovarni denarni zavod

Dovoljuje posojila na menice in vknjižbe

Za vse vloge in obveze hranilnice jamči

Mestna občina Ljubljanska

Naša čisto domača zavarovalnica za vse vrste zavarovanj je edinotna

Vzajemna zavarovalnica v Ljubljani

Požar - Življenje - Posmrtnina - Doba - Starostna preskrba - Avtomobili - Vlomska tatvina - Nezgode - Jamstvo -
Steklo - Zvonovi. — Člani prejemaajo mesečnik „Našo moč“.